Dosarul nr. 1-25135134-05-21rji-25112025 Judecătoria Cahul, sediul Central
Judecător Leonid Turculeț

Curtea de Apel Sud
D E C I Z I E
În numele Legii

10 februarie 2026 municipiul Cahul

Completul de judecată al Curții de Apel Sud, sediul Cahul,
judecând în componența:
***președintelui* completului de judecată, dlui:** *Evgheni BANCOV*,
***judecătorilor*: dlui** *Andrei SCRIPCENCO* și **dnei** *Inga GORLENCO*,

a judecat în lipsa părților, recursurile declarate de condamnatul Gaidarji Dmitri și avocatul Ciudin Vitalie în interesele condamnatului Gaidarji Dmitri împotriva încheierii Judecătoriei Cahul, sediul Central din 07 noiembrie 2025, pronunțată în cauza la plângerea condamnatului Gaidarji Dmitri împotriva Instituțiilor Penitenciare a Republicii Moldova referitoare la condițiile de detenție.

Verificând materialele cauzei şi analizând în ansamblu argumentele şi criticile expuse în cererile de recurs, în baza celor constatate, Completul de judecată,-

C O N S T A T Ă :

În fapt.

La data de 22.09.2025, la Judecătoria Cahul, sediul Central a parvenit spre examinare plângerea condamnatului Gaidarji Dmitri, împotriva Instituțiilor Penitenciare a Republicii Moldova referitoare la condițiile de detenție, care, conform jurisprudenței Curţii Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăților fundamentale.

În susținerea plângerii condamnatul a invocat pretenții față de condițiile deținerii în P-5 Cahul, pentru perioada 29.07.2025 până în prezent, unde a fost deținut în condiții inumane.

Menționează că la data de 14.08.2025 s-a adresat Administrației P-5 Cahul cu o plângere scrisă, nr. G-354, privind faptul că angajații serviciului logistic nu urmăresc colectarea zilnică a gunoiului de la post, ceea ce creează condiții insuportabile în apropierea camerei de locuit și a curții de plimbare. La data de 12.09.2025, angajații P-5 Cahul au furnizat un răspuns la plângerea sa, doar formal, însă situația, pe parcursul unei luni, nu s-a schimbat. La data de 14.08.2025 s-a adresat Administrației P-5 Cahul cu o plângere scrisă, nr. 0-03, privind faptul că pe teritoriul P-5 circulă pisici care răspândesc ploșnițe și, în legătură cu aceasta, a solicitat să i se acorde un mijloc de combatere a ploșnițelor. La data de 12.09.2025, angajații P-5 Cahul au oferit un răspuns formal la plângerea sa, însă dezinsecția efectuată la 09.09.2025 nu a dat nici un rezultat.

Susține că în penitenciar lipsesc locuri special amenajate pentru fumat, din această cauză deținuții sunt nevoiți să fumeze în spațiile de locuit și în curțile de plimbare. În legătură cu

aceasta, spațiile de locuit și curțile de plimbare se află permanent într-o stare de fum dens. Fumul persistent din camere și din curțile de plimbare reprezintă o încălcare a articolului 3 al CEDO, fapt asupra căruia CEDO s-a pronunțat în repetate rânduri împotriva Republicii Moldova. Referitor la asistența medicală din penitenciar menționează că, în penitenciar, în principiu, serviciul medical nu corespunde normelor sau, uneori, medicii lipsesc complet. Asistența medicală nu este acordată în condiții de confidențialitate, fapt ce contravine articolului 3 al CEDO. La adresarea către secția medicală, în timpul discuției cu reprezentantul acesteia sunt prezente și alte persoane, ceea ce încalcă dreptul său la confidențialitate în cadrul asistenței medicale. De asemenea, curțile de plimbare nu sunt dotate cu echipament sportiv pentru practicarea exercițiilor fizice.

Prin cererea depusă a solicitat condamnatul constatarea încălcării art. 3 CEDO pentru perioada deținerii în P-5 și anume 29.07.2025 până la data emiterii încheierii și reducerea termenului de pedeapsă.

Poziția instanței de fond.

Prin încheierea Judecătoriei Cahul, sediul Central din data de 07 noiembrie 2025, s-a respins ca neîntemeiată plângerea lui Gaidarji Dmitri împotriva condițiilor de detenție din Penitenciarul nr. 5 Cahul începând cu perioada 30.07.2025.

Solicitarea recurentului.

Nefiind de acord cu încheierea nominalizată, pe data de 12 noiembrie 2025 (conform ștampilei de pe plic) condamnatul Gaidarji Dmitri a depus recurs prin care a solicitat casarea încheierii ca fiind neîntemeiată, rejudecarea cauzei cu pronunțarea unei noi hotărâri de constatare a încălcării drepturilor sale, garantate de art. 3 CEDO prin prisma deținerii sale în Penitenciarul nr. 5 pentru perioada din 29.07.2025 până la data emiterii decizie de Curtea de Apel.

În susținere recursului fiind indicate temeiuri similare înserate în plângerea înaintată judecătorului de instrucție. Suplimentar a indicat că în ședința din 29.10.2025 la care a participat prin teleconferință, a prezentat instanței meniul de la P-5 pentru perioada 13.08.2025-29.10.2025, unde era indicată lista produselor ce se oferă deținuților din P-5. Conform informațiilor din respectivul meniu, ce constituie o probă scrisă, rezultă că în P-5 normele minime de alimentare. Și anume nu se oferă legume şi fructe proaspete, nu se oferă zilnic pește, carene în cantitatea necesară fapt ce contravine art. 3 CEDO. Argumentele sale au fost ignorate de instanța de fond. Administrația P-5 Cahul, nu a putut combate faptul că în P-5 se încalcă dreptul la servicii medicale confidențiale. În mare parte au prezentat informații precum că nu ar fi solicitat servicii medicale, însă informația în cauză contravine înscrierilor din cartela sa medicală, unde sunt reflectate date cu privire la vizitele la secția medicală și eliberarea medicamentelor. Astfel, administrația P-5 Cahul nu a putut combate faptul că el s-a adresat cabinetul medical din P-5 și i-au fost eliberate medicamente în prezența persoanelor terțe. În instanța de judecată Administrația P-5 nu adus careva contraargumente la faptul că terenurile de plimbare nu corespund standardelor şi lipsesc echipamentele sportive. Concomitent în unele

rapoarte se indică existența unor echipamente sportive, în altele nu contrazic lipsa acestora. Reprezentantul P-5, prezintă instanței informație neveridică, condamnatul invocă aceste fapte însă este ignorat de instanță și la baza soluției se pune informație neveridică.

Referitor la faptul că în celula în care se deține a fost făcută reparație, acest fapt nicicum nu schimbă situația din P-5 referitor la ploșnițe și gândaci, nu a apărut ventilarea celulei, lumina zile nu pătrunde în celulă, nu s-a rezolvat situația cu locuri pentru fumat, nu se oferă în măsură deplină norma minimală de alimentare, nu se face evacuarea gunoiului, nu se permite băirea decât odată pe săptămână, nu sunt locuri pentru uscarea hainelor, nu se oferă lenjerie de pat la timp.

În privința raportului prezentat de P-5 Cahul cu nr. 2/2237 din 27.10.2025, prezentat instanței de Administrația P-5, se poate concluziona că fie reprezentanții Administrației P-5 au furnizat date false în cadrul procesului, sau ei recunosc, că conform acestui raport, condamnatului nu i se oferă norma minimă de hrană, nu se eliberează toată lista de produse alimentare, fapt ce constituie o tortură și contravine art. 3 din Convenției.

În lumina celor enunțate instanța de fond a emis o soluție eronată, care contravine normelor legale și practicii CEDO.

La data de 24 noiembrie 2025 avocatul Ciudin Vitali în interesele condamnatului a declarat recurs solicitând casarea încheierii Judecătoriei Cahul, sediul Central din 07.11.2025, rejudecarea cauzei cu adoptarea unei noi hotărâri de admitere a plângerii condamnatului Gaidarji Dmitri.

În susținerea recursului fiind indicat că potrivit art. 473^3 alin. (2) Cod de procedură penală „Sarcina probațiunii lipsei de încălcare a condițiilor de detenție invocate de condamnat şi a lipsei suportării unui prejudiciu moral îi revine reprezentantului administrației instituției penitenciare”.

În acest sens în cursul judecării cauzei, cele invocate de Gaidarji Dmitri nu au fost combătute. Gaidarji Dmitri a invocat că în celula nr. 4 unde se deține nu există ventilare artificială. Este doar de la geam, din exterior vine un miros insuportabil. Dezinfecția făcută a fost fără rezultat. Simplele acte prezentate de administrația penitenciarului că au contracte cu un agent economic, şi prezentarea a două rapoarte că a fost făcute dezinfecția, nicidecum nu infirmă cele reclamate de Gaidarji D. S-a menționat că în celulă sunt taracani, insecte ce pot transmite boli, ploşnițe, cele două dezinfecții invocate de administrația Penitenciarului din 01.07.2025 şi din 09.09.2025 nu au avut efect. În continuare sunt insecte, taracani, ploşnițe. Ce creează o stare de disconfort puternică și un pericol pentru sănătatea deținutului Gaidarji D. Nu poate dormi şi se odihni fiind mușcat de insecte. A comunicat despre acest fapt repetat la data de 12.09.2025 administrației Penitenciarului nr. 5 Cahul, dar fără efect. Procesul-verbal cu privire la dezinfecție din 01.07.2025 prezentat de Penitenciar nu probează lipsa încălcărilor. Or, anterior, la data 29.07.2025, chiar în situația existenței acestui act prin încheierea judecătoriei Cahul, sediul Taraclia, dosar judiciar nr. 21ji-56/2024, au fost constatate încălcări similare. Aceasta permite a conchide rezonabil, că cele invocate de administrația Penitenciarului privind lichidarea încălcărilor anterioare constatate prin încheierea judecătoriei Cahul, sediul Taraclia, din

29.07.2025 dosar judiciar nr. 21ji-56/2024, la fel la plângerea numitului Gaidarji D., nu au fost înlăturate.

Notează că în cursul judecării cauzei, apărarea a prezentat încheierea Judecătoriei Cahul, sediul Taraclia, dosar judiciar nr. 21ji-56/2024, din 29.07.2025, în care până la data de 29.07.2025 au fost constatate încălcări similare a drepturilor deținutului Gaidarji D.

La fel sub aspectul hranei, Gaidarji D. a menționat că până la examinarea plîngerii sale, doar de două ori, i s-au dat legume proaspete şi anume roşii, iar mere în total până la 10 ori. Chefir nu i se dă deşi este nevoie, lipsesc astfel, vitaminele necesare pentru asigurarea sănătății şi evitarea lipsei de îmbolnăvire, sistemul imunitar astfel scade. Carne și peste nu i se dă zilnic. Deşi peştele ce conține fosfor este un element al hranei necesar pentru asigurarea imunității organismului. Asistența medicală acordată nu a fost confidențială.

Din 29.07.2025 de cinci ori, s-a adresat la medic, dar nu a fost consultat în condiții de confidențialitate. Erau prezente şi alte persoane inclusiv deținuți. La fel Gaidarji D. a invocat că lada de gunoi este lângă coridorul de plimbare şi este un miros insuportabil, doar odată pe săptămână este curățată, ceea ce este vădit insuficient. Din această, cauză sunt rozătoare, ceea ce creează risc pentru transmiterea infecțiilor şi maladiilor.

Gaidarji D. a reclamant lipsa inventarului sportiv la locul de primblare, ceea ce constituie o încălcare a drepturilor sale. Consideră, astfel, că cele invocate de către Gaidarji D. sunt pe deplin întemeiate, iar administrația Penitenciarului nu a contraargumentat cele reclamate de Gaidarji D..

Notează că anterior, Gaidarji D. a reclamat încălcare drepturilor sale ca deținut în cadrul Penitenciarului nr. 5 Cahul, iar prin încheierea Judecătoriei Cahul, sediul Taraclia din 29.07.2025, plângerea sa a fost admisă constatându-se încălcarea drepturilor sale şi anume prevăzute la art. 3 CEDO în perioada detenției în cadrul Penitenciarului nr. 5 Cahul de la 26.11.2019 pînă la 29.07.2025.

Întru susținerea celor invocate de Gaidarji D., că în conformitate cu vizita de monitorizare efectuată la 09.06.2017 de către Comisia pentru prevenirea torturii în Penitenciarul nr. 5 Cahul, s-a constatat existența unei probleme legate de spațiile de locuit, fiind stabilit că persoanele condamnate beneficiază de mai puțin de jumătate din suprafața minimă de 4 m² prevăzută de art.225 alin. (4) din Codul de executare, precum şi de condiții igienice precare, ceea ce duce la consecințe negative pentru condamnați. În camere lipseşte mobilierul necesar pentru depozitarea lucrurilor persoanelor condamnate. Baia se afla într-o stare insalubră şi neamenajată. Deținuții nu sunt asigurați în totalitate cu pături, saltele şi lenjerie de pat.

În închisoare există un deficit de personal de supraveghere, pază şi escortare, precum şi lipsă de personal medical. În urma vizitei, s-a recomandat întreprinderea măsurilor pentru aducerea condițiilor de detenție în conformitate cu standardele în vigoare, luarea măsurilor privind repartizarea uniformă a persoanelor aflate în detenție cu respectarea standardului de cel puțin 4m², asigurarea deținuților cu pături, saltele şi lenjerie de pat în conformitate cu Codul de executare şi Regulamentul privind executarea pedepselor de către condamnați, adoptarea măsurilor organizatorice pentru separarea blocurilor sanitare, inclusiv în scopul garantării

intimității, în conformitate cu prevederile art. 226 din Codul de executare, precum şi luarea măsurilor privind menținerea băii în stare sanitară corespunzătoare şi dotarea cabinelor de duş cu pereți despărțitori.

Iar, conform Raportului întocmit de Ombudsman în urma vizitei efectuate la Penitenciarul nr. 5 Cahul la data de 03.09.2019, s-a constatat că condițiile materiale de detenție din întregul penitenciar nu corespund standardelor naționale şi internaționale privind deținerea persoanelor; minorii sunt deținuți în acelaşi bloc cu deținuții adulți; există un număr foarte mare de funcții vacante şi nu există planuri sauau agende clare pentru soluționarea acestei situații; asigurarea cu personal medical a serviciului medical al Penitenciarului nr. 5 este insuficientă, ceea ce afectează calitatea serviciilor medicale, precum şi realizarea dreptului deținuților de a avea acces la acestea.

Examinarea medicală la primirea în penitenciar este efectuată doar în 90% din cazuri, astfel documentarea leziunilor corporale sau efectuarea controlului radiologic este inadecvată; calitatea documentării şi evidenței leziunilor corporale se realizează, dar necesită îmbunătățiri; există insuficiență de spații medicale pentru amplasarea laboratorului clinicobiochimic, a izolatorului medical şi a secției de tratament de zi. De asemenea, se constată necesitatea asigurării controlului privind implementarea adecvată a pachetului complex de servicii pentru prevenirea HIV, inclusiv siguranța profesională a personalului; organizarea instruirii teoretico-practice a personalului penitenciarului privind siguranța percheziției (inclusiv asigurarea cu seturi individuale) şi controlul infecției tuberculozei.

Utilizarea coridorului serviciului medical drept cale de acces către birourile amplasate la etajul doi al clădirii reprezintă o încălcare a regimului sanitar-igienic din instituție; examinările medicale sunt efectuate fără respectarea confidențialității, în prezența personalului nemedical şi a altor deținuți; examinările medicale la primire şi la eliberare sunt efectuate cu anumite deficiențe; nu se întocmește consimțământul informat pentru examinarea medicală; deținuții care lucrează la bucătărie nu sunt întotdeauna supuşi controlului medical în conformitate cu cerințele sanitare.

Deci, cele invocate de Gaidarji D. sunt confirmate şi prin vizite ale Ombudsmanului în Penitenciarul nr. 5 Cahul şi raportul Comisia pentru prevenirea torturii.

Termenul de declarare a recursului.

Potrivit art. 473[4] alin. (9) Cod de procedură penală, „*Încheierea adoptată în condiţiile prezentului articol este executorie imediat, însă poate fi atacată cu recurs la curtea de apel de către părţi, în termen de 15 zile de la data pronunţării, prin intermediul instanţei de fond.”.*

Din actele cauzei se constată că, încheierea Judecătoriei Cahul, sediul Central a fost pronunțată la data de 07 noiembrie 2025, cu participarea părților. Astfel recursurile condamnatului și apărătorului în interesele acestuia depuse la data de 12.11.2025 (conform ștampilei de pe pilc) și la 24.11.2025 au fost declarate cu respectarea termenului legal. Or,

termenul limită de depunere a expirat la data de 22.11.2025 care era zi de odihnă, respectiv ziua limită se consideră următoarea zi lucrătoare.

Procedura de notificare a fost legal executată.

În corespundere cu prevederile art. 447 alin. (1) și (2) din Codul de procedură penală, *„Recursul se judecă în termen rezonabil, fără prezenţa părţilor la proces. (2) Instanţa de recurs fixează data examinării şi dispune să se comunice părţilor la proces despre aceasta, cu acordarea dreptului depunerii referinţei.”.*

Participanții au fost notificați despre data examinării cauzei și le-a fost oferit termen pentru depunerea referinței. În termenul stabilit nimeni din participanți nu a prezentat careva referințe, astfel că instanța de recurs va verifica legalitatea și temeinicia hotărârii atacate pe baza materialului din dosarul cauzei.

Poziția instanței de recurs.

Studiind materialele dosarului, analizând încheierea primei instanțe în raport cu argumentele invocate în cererea de recurs, Completul de judecată conchide asupra necesității admiterii recursurilor declarate de condamnatul Gaidarji Dmitri și avocatul Ciudin Vitalie în interesele condamnatului Gaidarji Dmitri, casarea integrală a încheierii instanței de fond, se rejudecă cauza cu adoptarea unei noi hotărâri după cum urmează.

În conformitate cu art. 437 alin. (1) pct. 4) Cod procedură penală, *pot fi atacate cu recurs alte hotărîri penale pentru care legea prevede această cale de atac.*

Conform art. 448 Cod procedură penală*, judecînd recursul, instanţa verifică legalitatea şi temeinicia hotărîrii atacate pe baza materialului din dosarul cauzei şi a oricăror documente noi prezentate în instanţa de recurs.*

În conformitate cu prevederile art. 449 alin. (1) pct.2) lit. b) din Codul de procedură penală, *judecînd recursul, instanţa adoptă una din următoarele decizii: 2) admite recursul, casînd hotărîrea, parţial sau integral, şi ia una din următoarele soluţii: c) rejudecă cauza cu adoptarea unei noi hotărâri.*

În corespundere cu prevederile art. 473^1 alin. (1) din Codul de procedură penală*, împotriva actelor organului care pune în executare hotărîrea judecătorească de condamnare privativă de libertate (închisoare, detenţiune pe viaţă), condamnatul, precum şi alte persoane ale căror drepturi şi interese legitime au fost încălcate de aceste organe pot declara plîngere judecătorului de instrucţie din instanţa în a cărei rază teritorială se află organul respectiv.*

Conform art. 469 alin. (1) pct. 17^1) Cod de procedură penală*, „la executarea pedepsei instanța de judecată soluționează chestiunile cu privire la schimbările în executarea unor hotărîri, şi anume constatarea condițiilor de detenție a condamnaților”.*

Conform art. 3 al Convenției Europene pentru apărarea drepturilor omului nimeni nu poate fi supus torturii, nici pedepselor sau tratamentelor inumane ori degradante.

Astfel materialele cauzei atestă că, condamnatul Gaidarji Dmitri prin sentința Judecătoriei Ceadîr-Lunga din 10.03.2015, a fost condamnat în baza art. 145 alin. (2) lit. b), art. 290 alin. (1),

art. 84 alin. (1) Cod penal, fiindu-i stabilită pedeapsa - 21 (douăzeci și unu) ani închisoare, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip închis.

Prin decizia Curții de Apel Cahul din 03.07.2019, a fost casată total sentința Judecătoriei Ceadîr Lunga din 10.03.2015, a fost liberat de pedeapsă pentru comiterea infracțiunii prevăzute de art. 290 alin. (1) CP în legătură cu expirarea termenului de tragere la răspundere penală, și a fost condamnat în baza art. 145 alin. (2) lit. b), j) Cod penal la detențiune pe viață.

Prin Decizia Curții Supreme de Justiție din 13.11.2019 a fost menținută decizia Curții de Apel Cahul din 03.07.2019.

Începutul termenului: 08.11.2013.

Prin încheierea Judecătoriei Cahul sediul Taraclia din 29.07.2025 – plângerea împotriva condițiilor de detenție a fost admisă parțial, s-a constatat deținerea în condiții contrare art. 3 CEDO în P-13 Chișinău, P-17 Rezina și P-5 Cahul în perioada 26.11.2019-29.07.2025.

Prin plângerea formulată condamnatul Gaidarji Dmitrii invocă pretenții față de condițiile de detenție în P-5 Cahul începând cu data de 29.07.2025 până la examinarea fondului cauzei.

Potrivit Raportului prezentat de către administrația Penitenciarului nr.5 Cahul în perioadele deținerii condamnatului Gaidarji Dmitri în P-5 Cahul standardele minime de întreținere a condamnaților au fost respectate și nu pot fi apreciate ca inumane sau degradante, fiind deținut (după ultima constatare art. 3 CEDO) în perioada 29.07.2025 -pînă la data efectuării raportului, în celula nr. 04.

La caz condamnatul Gaidarji Dmitri solicită constarea încălcării art. 3 CEDO pentru condiții precare de detenție în P-5 Cahul pentru perioada după 29.07.2025 până la momentul examinării fondului plângerii.

Instanța de fond fiind investită cu soluționarea plângerii prin încheierea din 07.11.2025 a respins cerința condamnatului Gaidarji Dmitri privind constarea condițiilor precare de detenție în P-5 Cahul începând cu 30.07.2025 până la momentul actual motivând că reieșind din raportul prezentat de instituția penitenciară, perioada ulterioară de după 29.07.2025 condamnatului i-au fost asigurate condiții minime de detenție.

În această ordine de idei menționabil este faptul că încălcarea drepturilor omului referitoare la condițiile de detenție, a fost deja anterior constatată prin încheierea judecătoriei Cahul, sediul Taraclia din 29.07.2025, inclusiv pentru perioada de detenție și în Penitenciarul nr. 5 Cahul.

Mai mult în materialele cauzei lipsesc probe cu referire la faptul că condițiile de detenție în Penitenciarul nr.5 Cahul s-au îmbunătățit, circumstanță ce atestă că instanța de fond neîntemeiat a respins cererea condamnatului Gaidarji Dmitri referitoare la condițiile de detenție, care, conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului afectează drepturile condamnatului garantate de art.3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

Potrivit rapoartelor Avocatului Poporului din 2015, 2016 şi 2017, cele mai importante probleme în penitenciare şi centrele de detenție preventive au fost supraaglomerarea, lipsa de îngrijire medicală, iluminatul necorespunzător, slabă aerisire, mese insuficiente, condiții sanitare

şi de igienă precare, efectuarea băilor doar o dată pe săptămână, lipsa spațiilor de uscare a rufelor, lipsa spațiilor amenajate pentru fumători.

Completul de judecată relevă, că concluzia primei instanțe este una pripită, luată în urma cercetării superficiale a cauzei.

La constatarea condițiilor de detenție, urmează să se țină cont că maltratarea trebuie să atingă un nivel minim de severitate pentru a cădea sub incidenţa articolului 3 CEDO.

Evaluarea acestui nivel minim este prin natura lucrurilor, relativă, care depinde de toate circumstanțele cauzei, precum ar fi durata maltratării, urmările sale fizice şi psihice şi, în unele cazuri, de sexul, vârsta şi starea sănătății victimei (cauza Irlanda c. Regatului Unit, 18.01.978, §162; cauza Ciorap c. Moldovei, 19 iunie 2007, §63).

Conform raportului întocmit de Ombudsman în rezultatul vizitei la Penitenciarul nr.5 Cahul la 03 septembrie 2019 a fost stabilit că: condițiile materiale de detenție în tot penitenciarul nu corespund standardelor naționale şi internaționale de detenție; Minorii sunt deținuți în același bloc cu deținuții majori; Există un număr foarte mare de funcții vacante şi nu există anumite planuri/agende de redresare a acestei situații; Asigurarea cu personal medical a serviciului medical al Penitenciarului nr.5 este insuficientă, fapt ce influențează calitatea serviciilor medicale dar şi realizarea dreptului la acces pentru deținuți; Examinarea medicală la intrare în penitenciar se realizează doar în circa 90% cazuri, respectiv şi documentarea leziunilor corporale ori aplicarea controlului radiologie este inadecvată; Calitatea documentării şi evidența leziunilor corporale se realizează, dar necesită a fi îmbunătățită; Insuficiența spațiilor medicale pentru amplasarea laboratorului clinico-biochimic, izolatorului medical şi staționarului de zi. Asigurarea controlului asupra implementării adecvate a pachetului comprehensiv de servicii prevenire HIV, inclusiv securitatea ocupațională a personalului; Realizarea instruirii teoretico-practice a personalului penitenciar privind securitatea percheziției (inclusiv asigurarea cu setul individual) şi controlul infecției TB; Utilizarea coridorului serviciului medical ca trecere către birourile amplasate la etajul doi a clădirii şi încălcarea regimului sanitaro-igienic în unitate; Examinarea medicală neconfidențială în prezenţa personalului nemedical şi altor deținuți; Examinarea medicală la intrare şi ieşire din instituție se realizează cu deficiențe; Consimțământul informat la examinare medicală nu se perfectează; Deținuții angajați la cantină nu totdeauna sunt examinați medical în corespundere cu cerințele sanitare.

Cu referire la starea sanitar-igienică din penitenciar, în raport s-a făcut trimitere la prestarea serviciilor de deratizare și dezinsectizare cu agenții economici de profil, referindu-se la general, însă instanța de judecată reține că careva schimbării privitor la starea de igienă a celulelor preveniților/condamnaților nu este la nivel, fapt ce în atare situație prin aceste acțiuni se atinge drepturile deținuților la integritatea și sănătatea personală.

Sub aspectul respectării standardelor minime ce vizează spațiul locuibil în care a fost deținut condamnatul Gaidarji Dmitri în Penitenciarul nr.5-Cahul, Completul de judecată analizând raportul P-5 Cahul, sub aspectul suprafeței ce-i revine unui condamnat indicată de instituția penitenciară, a respectat standardul minim referitor la suprafața locuibilă ce-i revine condamnatului/ deținutului, care potrivit Codului de executare, nu poate fi mai mică de 4 m^2.

Mai mult la caz însuți condamnatul confirmă faptul că se deține în celula nr. 4 de unul singur și acesta a fost reparată.

Însă, Completul reține că potrivit Hotărârii Guvernului nr. 583 din 26 mai 2006 cu privire la aprobarea Statutului executării pedepsei de către condamnați, la punctul 464, se stipulează că „Fiecare deținut se asigură cu spațiu de cazare în mărime nu mai mică de 4 m.p., care trebuie să fie iluminat natural şi artificial, încălzit şi ventilat conform normativelor de construcții".

Astfel, instanța de recurs denotă că la aprecierea încălcării art. 3 CEDO nu pot fi luate în considerație doar criteriile principale cum ar fi: suprafața ce revine fiecărui deținut, condiții sanitare, dar şi sistemul de canalizație, cantitatea şi calitatea hranei, accesul la servici medicale, accesul permanent la apă pentru respectarea igienei personale, existenţa lingeriei de pat, a hainelor, care în general în sistemul penitenciar din RM nu ating un prag minim de suficientă.

Mai mult, administrația Penitenciarului nr.5 Cahul nu a adus careva contraargumente, constatărilor stabilite în raportul Avocatul Poporului, or situația rea în penitenciare din R. Moldova inclusive și în P-5 Cahul a fost stabilită în repetate rânduri.

Notoriu este faptul, că statul trebuie să asigure ca persoana să fie deţinută în condiţii care sunt compatibile cu respectarea demnităţii sale umane, ca modul şi metoda de executare a pedepsei să nu cauzeze persoanei suferinţe sau dureri de o intensitate care să depăşească nivelul de suferinţă inerent detenţiei şi că având în vedere exigenţele detenţiei, sănătatea şi integritatea persoanei să fie în mod adecvat asigurate, printre altele, prin acordarea asistenţei medicale necesare (cauza Kudla c. Poloniei, 26 octombrie 2000, § 94). Atunci când sunt evaluate condiţiile de detenţie, trebuie luate în consideraţie efectele cumulative ale acestor condiţii, precum şi durata detenţiei (Ostrovar c. Moldovei, 13 septembrie 2005, § 80).

Potrivit raportului întocmit de membrii Consiliului pentru Prevenirea Torturii la data de 03 septembrie 2019 în rezultatul vizitei de monitorizare efectuată în ***Penitenciarul nr. 5 Cahul*** au constatat mai multe deficiențe, inclusiv: condițiile materiale de detenție în tot penitenciarul nu corespund standardelor naționale și internaționale de detenție.

La acest segment, se notează că deși Raportul Consiliul pentru Prevenirea Torturii a fost realizat la 03 septembrie 2019, administrația Penitenciarului nr. 5 Cahul nu a prezentat instanței de judecată probe care să dovedească ameliorarea dificultățile descrise în Raportul Consiliului pentru prevenirea torturii al vizitei în Penitenciarul nr. 5 Cahul pe parcursul anilor în care sa deținut Gaidarji Dmitri inclusiv și anului 2025.

În acest context poziția Penitenciarul nr. 5 Cahul expusă în raport, privitor la condițiile igienice și sanitare de detenție ale petentului, reflectate în raport sunt lipsite de probe pertinente și concludente, motiv din care sunt apreciate critic, or Consiliului pentru Prevenirea Torturii indică la existența unor condiții materiale precare în Penitenciarul nr. 5 Cahul.

În ceea ce privește starea sanitaro-igienică din Penitenciarul nr. 5 Cahul, în raport s-a făcut trimitere la prestarea serviciilor de deratizare și dezinsectizare cu agenții economici de profil, referindu-se la general, însă se reține că schimbările privitor la starea de igienă a celulelor nu este la nivel, situație prin care se atinge drepturile deținuților la integritatea și sănătatea personală.

Totodată potrivit ultimelor Rapoarte s-a constatat că în P-5 Cahul în continuare persistă faptul că în multe celule condiţiile materiale şi igienice sunt deplorabile, acestea fiind ventilate insuficient şi totodată, suprapopulate. Accesul la lumina naturală este limitat, în majoritatea celulelor din cauza ferestrelor de dimensiuni mici. Mai mult condițiile materiale de detenţie în tot penitenciarul nu corespund standardelor naționale şi internaționale de detenție, iar asigurarea cu personal medical a serviciului medical al Penitenciarului nr.5 este insuficientă, fapt ce influențează calitatea serviciilor medicale, dar şi realizarea dreptului la acces pentru deținuți.

Curtea Europeană a explicat că, atunci când există o dispută cu privire condițiile de detenție între părți, nu este necesar să se constate veridicitatea fiecărui element litigios: atunci când alegația gravă nu este respinsă de către statul pârât, poate fi conchisă încălcarea art. 3 al Convenției. Statul este unicul care deține informații susceptibile de a confirma sau respinge alegațiile reclamantului.

Corespunzător, principiul potrivit căruia proba îi revine celui care afirmă nu se aplică întotdeauna. Faptul că statul nu prezintă informații îi permite Curții să ajungă la concluzia că alegația este una justificată (cauza A. și alții c. Regatului Unit, 12 februarie 2009, cauza Idalov c. Rusiei, 22 mai 2012).

În raportul administrației Penitenciarului nr.5-Cahul nu s-a dat răspuns la toate pretențiile indicate în plângerea condamnatului Gaidarji Dmitri, cum ar fi: lipsa sistemului de ventilare, condițiile sanitare rele, prezența insectelor, neschimbarea lenjeriei de pat, lipsa medicilor specialiști și confidențialitatea serviciilor medicale.

Deși administrația Penitenciarului indică, că celula în care se deține Gaidarji Dmitri dispune de ventilare naturală, se efectuează periodic dezinsecția și deratizarea, totuși Gaidarji Dmitri insistă asupra faptului că în celule lipsește sistemul de ventilație, persistă umiditatea ridicată, sunt prezente insecte parazitare.

Administrația Penitenciarului nr.5 Cahul nu a realizat sarcina probațiunii lipsei încălcărilor condițiilor de detenție, nici în fața primei instanțe, nici în instanța de recurs, prezentând o evaluare general-abstractă a condițiile de detenție, făcând trimitere la rapoarte Consiliului pentru Prevenirea Torturii și Practica CEDO, potrivit cărora condițiile materiale din Penitenciarul din Cahul sunt în general satisfăcătoare, iar problema supraaglomerării nu persistă.

În consecință, instanța de recurs nu poate reține că Gaidarji Dmitri s-a deținut în condiții bune în Penitenciarul nr.5 Cahul după data de 29.07.2025, or instituția vizată nu a prezentat instanței de judecată dovada înlăturării deficiențelor, chiar și parțial, stabilite de Consiliul pentru prevenirea torturii.

Completul de judecată explică că, la examinarea unor astfel de plângeri, sarcina probațiunii îi revine autorității în custodia căruia se află ori s-a aflat persoana, însă în asemenea situații, alegațiile despre relele tratamente contrare art. 3 al convenției, trebuie să se bazeze pe probe corespunzătoare.

Potrivit art. 473^2 alin. (3) Cod de procedură penală, *condamnații care au fost deținuți cel puțin 10 zile în condiții contrare prevederilor art.3 din Convenția pentru apărarea drepturilor*

omului şi a libertăţilor fundamentale, drepturi care reies din obligaţia statului de a asigura condiţiile de detenţie, pot solicita, cu titlu de despăgubiri, reducerea pedepsei.

Conform art. 473[4] Cod de procedură penală*, (1) La evaluarea condiţiilor de detenţie, instanţa de judecată dă apreciere atît probelor prezentate de părţi, cît şi rapoartelor instituţiilor naţionale şi internaţionale în domeniu.*

(2) La evaluarea condiţiilor de detenţie, instanţa de judecată ţine cont de efectele cumulative ale condiţiilor generale raportate la caracteristicile individuale respective ale condamnatului, precum şi de perioada în care condamnatul a fost deţinut în condiţiile contestate.

(3) În urma constatării faptului că condamnatul a fost deţinut în condiţii contrare prevederilor art.3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale, instanţa de judecată obligă administraţia instituţiei penitenciare să înlăture condiţiile precare de detenţie, stabilindu-i un termen concret, care nu va depăşi 15 zile, după expirarea căruia instituţia penitenciară informează instanţa de judecată despre executarea încheierii.

(4) În cazul constatării circumstanţelor prevăzute la art.473[2] alin.(3), instanţa de judecată dispune reducerea pedepsei condamnatului, calculându-se de la 1 la 2 zile de reduceri pentru 10 zile de detenţie în condiţii precare calculate cumulativ. Instanţa de judecată poate rotunji în favoarea condamnatului termenul de pedeapsă constatat ca fiind executat în condiţii contrare prevederilor art.3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale, pentru a deduce integral acest termen din termenul rămas neexecutat.

(5) În cazul constatării circumstanţelor prevăzute la art.473[2] alin.(3), instanţa de judecată dispune reducerea pedepsei în condiţiile alin.(4) din prezentul articol, iar în privinţa perioadei rămase, dispune, cu titlu de despăgubire, încasarea în favoarea condamnatului, din contul bugetului de stat, a sumei băneşti în mărime de până la 2 unităţi convenţionale pentru fiecare zi de detenţie în condiţii precare, precum şi a costurilor şi cheltuielilor aferente.

(6) În cazul constatării circumstanţelor prevăzute la art.473[2] alin.(3), ***persoanele condamnate la detenţie pe viaţă nu pot solicita, cu titlu de despăgubiri, reducerea pedepsei****, dar pot înainta o acţiune civilă".*

Din conținutul normei enunțate, Completul de judecată reține că în privința lui Gaidarji Dmitri este posibilă doar constatarea deținerii în condiții de detenție contrare art. 3 CEDO nu și reducerea pedepsei, dat fiind că ultimul a fost condamnat la detențiune pe viață.

Completul de judecată explică că, în cazul constatării deținerii persoanei în condițiile de detenție contrare prevederilor art. 3 al Convenției Europene pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, mecanismul aplicării normelor legale prevede aplicarea efectivă al prevederilor art.art.473[2] - 473[4] Cod de procedură penală, fără a le pune în discuții.

În contextul celor statuate la caz prin care s-au adeverit pretențiile petentului, instanța a reținut ca fiind constatată deținerea condamnatului Gaidarji Dmitri, în condiții contrare art. 3 CEDO în Penitenciarul nr. 5 Cahul pentru perioada începând cu 30.07.2025 până la data de 07.11.2025, adică până la data pronunțării încheierii instanței de fond or raportul instituției

penitenciare referitor la condițiile de detenție a condamnatului Gaidarji Dmitri a fost prezentat pentru această perioadă.

Reieșind din conținutul art. 473[4] alin. (3) și (6) Cod de procedură penală, Completul de judecată reține necesitatea admiterii plângerii condamnatului Gaidarji Dmitrii și constată deținerea lui Gaidarji Dmitri în condiții contrare art. 3 CEDO în Penitenciarul nr. 5 Cahul în perioada 30 iulie 2025 – 07 noiembrie 2025 în total pentru 101 zile.

Ca rezultat al celor stabilite, urmează a obliga administrația instituției penitenciare să înlăture condițiile precare de detenție în privința condamnatului în termen de pînă la 15 zile, cu informarea instanței de judecată despre măsurile întreprinse.

Dată fiind situația factuală și juridică, în conformitate cu art. 447, 449 alin. (1) pct. 2) lit. b) Cod de procedură penală al RM, Completul judiciar al Curții de Apel Sud, sediul Cahul,-

D E C I D E:

Se admit recursurile declarate de condamnatul Gaidarji Dmitri și avocatul Ciudin Vitali în interesele condamnatului Gaidarji Dmitri.

Se casează integral încheierea Cahul, sediul Central din 07 noiembrie 2025, se rejudecă cauza cu adoptarea unei noi hotărâri, după cum urmează:

Se admite plângerea condamnatului Gaidarji Dmitri.

Se constată deținerea condamnatului Gaidarji Dmitri în condiții contrare art.3 CEDO, în Penitenciarul nr.5 Cahul, pentru perioada 30 iulie 2025 – 07 noiembrie 2025, ceea ce constituie 101 (una sută unu) zile.

Decizia este irevocabilă de la pronunțare.

Preşedintele completului,	*Judecător*	*Judecător*
Evgheni BANCOV	*Andrei SCRIPCENCO*	*Inga GORLENCO*